

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om skada, ådragen i militärtjänst

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en ändring av de stadganden i lagen om skada, ådragen i militärtjänst som gäller ersättning till kommuner eller kommunalförbund för service och sjukvårdstjänster som ordnats enligt socialvårdslagen och folkhälsolagen, med undantag av anstaltsvård som försiggår dygnet runt. Enligt de nuvarande stadgandena ersätter olycksfallsverket kommunerna eller kommunalförbunden för kostnader som orsakats av nämnda service enligt fakturor som sänds i

efterskott. I propositionen föreslås att kostnaderna för servicen skall betalas i förskott.

Det föreslås dessutom att lagen ändras till den del det är fråga om ersättande av sjukvårdskostnader vilka beror på någon annan skada eller sjukdom än den som har ersatts. Sådana kostnader skall enligt för uppskattning kunna ersättas i form av en tilläggsdel till livräntan enligt.

Ändringarna avses träda i kraft den 1 juli 1992.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Kommunernas fakturering

Med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48) (nedan militärskadelagen) beviljas av statens medel ersättning på grund av kroppsskada, sjukdom, dödsfall eller försvinnande som förorsakas av krigstjänst eller militärtjänstgöring eller därmed jämförbara förhållanden. Största delen av ersättningstagarna är krigsinvalid. Antalet krigsinvalider uppgår för närvarande till ca 40 000. Vad som nedan sägs om krigsinvalider gäller i allmänhet även andra ersättningstagare, t.ex. värnpliktiga som skadats eller insjuknat under tjänstgöringstiden före 1.1.1991.

Ersättningskyddet för krigsinvalider har ordnats enligt militärskadelagen. Den viktigas-

te social- och hälsovårdsservicen ordnas dock som en del av kommunernas allmänna social- och hälsovårdsservice.

Till kommuner och kommunalförbund betalas ersättning med stöd av militärskadelagen av statens medel för anstaltsvårdsservice samt hemservice och boendeservice enligt socialvårdslagen (710/82) samt service inom den öppna sjukvården enligt folkhälsolagen (66/72), när den skadades eller insjuknades invaliditetsgrad enligt militärskadelagen är minst 30 % (s.k. gravt handikappad). Ersättningarna betalas av olycksfallsverket som lyder under social- och hälsovårdsministeriet.

Sedan systemet med kommunernas fakturering infördes vid ingången av 1986 har ersättningarna till kommuner och kommunalförbund betalats enligt fakturor som tillställts olycksfallsverket i efterskott. Den stigande medelåldern hos krigsinvaliderna och den ökning av

deras skador och sjukdomar som beror också av annat än krigsskador har tvingat kommunerna att av sina knappa resurser utge medel av i synnerhet till hemservice enligt socialvårdslagen. De åldrande krigsinvaliderna är också en betydande användargrupp vad gäller service inom anstaltsvården och den öppna sjukvården.

Den stora ökningen av service som kommunerna ordnar för krigsinvaliderna återspeglar sig också i det antal fakturor som kommunerna tillställt olycksfallsverket. Från 1989 till 1990 ökade antalet fakturor som inkom till olycksfallsverket från kommuner och kommunalförbund med ca 60 %. Till följd av detta har fakturorna hopat sig avsevärt på olycksfallsverket.

År 1991 betalade olycksfallsverket över 200 miljoner mark i ersättningar till kommuner och kommunalförbund för service som dessa ordnade för krigsinvalidier.

Det kan inte anses ändamålsenligt att kommunerna i nuvarande utsträckning skickar enskilda fakturor angående krigsinvalidier till olycksfallsverket.

Med stöd av vad som sagts ovan föreslås att militärskadelagen ändras så att kostnader för hemservice, boendeservice och sjukvårdstjänster som nämns i 6 § 4 mom. militärskadelagen skall betalas till kommunerna eller kommunalförbunden i förskott. Av sjukvårdstjänsterna skall enligt lagförslaget i förskott kunna ersättas hem-, dag- eller nattsjukvård som avses i 9 § (1178/87) förordningen om tillämpningen av vissa stadganden i lagen om skada ådragen i militärtjänst samt medicinsk rehabilitering som ordnats i form av öppenvård med stöd av speciallagarna om hälso- och sjukvård. Kostnader för sådan i 6 § 5 mom. militärskadelagen nämnd dygnetruntvård på anstalt för krigsinvalidier om vilken beslut fattas av kommun eller kommunalförbund skall, liksom hittills, ersättas i efterskott enligt fakturering. Detta är motiverat och ändamålsenligt för att olycksfallsverket snabbt och pålitligt skall kunna få uppgifter om krigsinvalidier som tas i anstaltsvård samt om huruvida denna vård avbryts eller upphör. Dessa uppgifter om krigsinvalidier i anstaltsvård är nödvändiga vid behandlingen av vissa andra ersättningsärenden.

Enligt lagförslaget skall de kostnader som ovan nämnda service åsamkar en kommun eller ett kommunalförbund betalas i form av förskott på ersättning från staten med iakttagande

i tillämpliga delar av vad som i lagen om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund (35/73) stadgas om betalning av statsandel för driftskostnader. Förskottet skall betalas i tolv lika stora poster månatligen den 20 dagen i varje månad. Det förskott som betalas årligen skall, med undantag av det år då lagen träder i kraft, stöda sig på kommunens eller kommunalförbundets egen bedömning av de kostnader som under det kommande kalenderåret förorsakas av att service tillhandahålls. I fråga om det år då lagen träder i kraft skall olycksfallsverket uppskatta förskottet för varje kommun eller kommunalförbund enligt de belopp till vilka olycksfallsverket fakturerats för krigsinvalidservicen under föregående år.

Enligt den lag om statsandelar och -understöd som det hänvisas till i lagförslaget skall kommunerna och kommunalförbunden senast den 31 januari det år som följer efter utbetalningen av förskottet inlämna en utredning till olycksfallsverket om användningen av de ersättningar som har betalats som förskott på statsersättning. Med stöd av dessa utredningar fastställer olycksfallsverket den slutliga ersättning som skall betalas till kommun eller kommunalförbund. Enligt förslaget skall den oanvända förskottsbetalningsdelen beaktas vid bedömningen av storleken av följande års förskott. Ifall utredningen utvisar att kostnaderna för servicen överskrider det förskott som betalats till kommunen, skall olycksfallsverket betala mellanskillnaden till kommunen före utgången av mars månad. Det ovan nämnda förskottsförfarandet skall i allt väsentligt grunda sig på kommunernas och olycksfallsverkets samarbete och ömsesidiga förtroende. Om det vid sporadiska granskningar av hur förskottet används uppdagas missbruk och det är uppenbart att det har inverkat på den utbetalda ersättning, skall kommunen eller kommunalförbundet återbetala den på oriktiga grunder erhållna ersättningen till olycksfallsverket förhöjd med 50 procent och med en ränta på 16 procent räknad från den 1 februari det år som följer efter det då förskottet har betalats.

Avsikten med det föreslagna förfarandet med förskottsbetalning är förutom att påskynda utbetalningar av ersättningar till kommuner och kommunalförbund även att väsentligt minska olycksfallsverkets arbetsbörda. Likaså kommer kommuner och kommunalförbund att till denna del befrias från det kontinuerliga och

hela tiden ökande faktureringsförfarandet, som binder arbetskraft.

1.2. Tilläggsdel till livränta enligt prövning

I 10 § 1 mom. 5 punkten militärskadelagen ingår stadganden om förutsättningarna för att den tilläggsdel, till livräntan som beror av prövning skall beviljas. Denna tilläggsdel skall för närvarande beviljas i efterskott på basis av kostnader som redan har uppstått, högst till det belopp som lagen anger. Följden av en sådan behandlingsordning har varit att en invalid ofta samlar verifikat under ett års tid för att sedan skicka dem till olycksfallsverket. På grund av anhopningen av ansökningar räcker behandlingen vid olycksfallsverket nästan ett år. I praktiken för sökanden då först nästan två år efter att kostnaderna har betalats ut ersättning för dem.

För att detta missförhållande skall avhjälpas föreslås att lagen ändras så att tilläggsdelen enligt 10 § 1 mom. 5 punkten militärskadelagen skall kunna beviljas för viss tid. Krigsinvalidernas genomsnittsålder är ca 74 år och deras samt makens sjukvårdskostnader har i de flesta fall stabiliserat sig åtminstone på en viss nivå under de senaste åren. Lagändringen gör det möjligt att redan i förskott beakta dessa kostnader i form av en tilläggsdel som betalas månatligen i samband med livräntan. Ett sådant beslut kan fattas för viss tid, t.ex. för fem år. Om kostnaderna något år väsentligt (t.ex. med minst 30 %) överskrider det belopp som redan har betalats i tilläggsdel, kan överskridningen beaktas senare genom ett separat beslut. Den föreslagna ändringen kommer att i fortsättningen väsentligt minska den arbetsmängd som behandlingar av detta slag av ersättningar kräver vid olycksfallsverket.

2. Propositionens verkningar i fråga om ekonomi och personal

De föreslagna lagändringarna bedöms inte medföra några merkkostnader. Inom ramen för de förskott som kommunerna får skall de exaktare och smidigare än för närvarande kunna planera hur servicen för krigsinvaliderna skall ordnas. Personal som nu är sysselsatt med fakturering frigörs för andra uppgifter både i kommunerna och vid olycksfallsverket. Efter en övergångstid på ca ett halvt år kan två föredragande och två byråtjänstemän kopplas loss från den personal som sköter kommunernas och kommunalförbundens faktureringar och placeras i andra uppgifter. Detta minskar i motsvarande mån anhopningen av ärenden i annan beslutsverksamhet. Lagändringen angående tilläggsdel till livränta minskar inom ca ett år efter att lagen har trätt i kraft antalet föredragande som behövs för handläggningen av dessa ärenden med två personer. Den arbetskraft som härigenom frigörs kan då omplaceras så att den svåra anhopningar av andra arbeten vid olycksfallsverket minskar.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1992. Avsikten är att den skall tillämpas på de ansökningar om tilläggsdel till livränta angående vilka beslut fattas nämnda dag eller senare. Ersättningen för service som kommunerna ordnar för krigsinvalider skall enligt förslaget ordnas genom systemet med förskottsbetalning i fråga om service som tillhandahålls den 1 juli 1992 eller senare.

För att den föreslagna lagändringen skall kunna genomföras måste olycksfallsverket ges rätt att särskilt för varje kommun och kommunalförbund bedöma storleken av förskottet under ikraftträdelseåret på grundval av faktureringen under föregående år.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om skada, ådragen i militärtjänst

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 maj 1948 om skada, ådragen i militärtjänst (404/48) 10 § 1 mom. 5 punkten, sådan den lyder i lag av den 19 februari 1971 (180/71), samt fogas till lagen nya 6 b och 6 c §§ som följer:

6 b §

Ersättning för kostnader som åsamkas kommuner eller kommunalförbund av hemservice, boendeservice och sjukvårdstjänster som nämns i 6 § 4 mom. skall betalas i förskott.

Om inte något annat följer av denna lag, skall i fråga om den förskottersättning som betalas till kommuner eller kommunalförbund, i tillämpliga delar iakttas vad lagen om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund (35/73) stadgar om betalning av statsandel för driftskostnader. Vederbörande statsmyndighet är olycksfallsverket, som för varje kommun eller kommunalförbund särskilt skall fastställa ersättningens slutliga belopp.

Olycksfallsverket betalar förskottet senast den 20 dagen i varje månad eller, när den dagen är en lördag eller helgdag, den första vardagen därefter. Förskottet betalas i tolv lika stora poster enligt en uppskattning som kommunen eller kommunalförbundet har föreslagit verket.

Olycksfallsverket fastställer ersättningens slutliga belopp för varje kommun eller kommunalförbund särskilt.

Genom förordning utfärdas närmare stadganden om hur ersättning skall betalas och utredas.

6 c §

Har för ersättning som nämns i 6 b § lämnats oriktiga eller vilseledande uppgifter eller hemlighållits uppgifter och har detta inverkat på beviljandet av ersättning, skall denna eller en del av den omedelbart återbäras till olycksfallsverket ökad med 50 procent och med en årlig ränta på 16 procent från den 1 februari året efter det då förskottet betalades.

10 §

Såsom tilläggsdel till dagpenning eller livränta må utgivas:

5) till den vars invaliditetsgrad är minst tjugo procent och vars utkomst till följd av kostnader för sjukdom som drabbat honom eller en i 9 § 1 och 3 mom. nämnd anhörig, eller av andra särskilda skäl har försvårats, högst 1 700 mark om året; kan det bedömas att de förhållanden som här avses kommer att fortbestå tills vidare, får tilläggsdel även beviljas i förskott för viss tid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1992.

I fråga om ikraftträdelseåret skall olycksfallsverket, med avvikelse från 6 b §, uppskatta storleken av det förskott som skall betalas till kommuner och kommunalförbund.

Helsingfors den 20 mars 1992

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Eeva Kuuskoski*

Lag

om ändring av lagen om skada, ådragen i militärtjänst

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 28 maj 1948 om skada, ådragen i militärtjänst (404/48) 10 § 1 mom. 5 punkten, sådan den lyder i lag av den 19 februari 1971 (180/71), samt fogas till lagen nya 6 b och 6 c §§ som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 b §

Ersättning för kostnader som åsamkas kommuner eller kommunalförbund av hemservice, boendeservice och sjukvårdstjänster som nämns i 6 § 4 mom. skall betalas i förskott.

Om inte något annat följer av denna lag, skall i fråga om den förskottsersättning som betalas till kommuner eller kommunalförbund, i tillämpliga delar iakttas vad lagen om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund (35/73) stadgar om betalning av statsandel för driftskostnader. Vederbörande statsmyndighet är olycksfallsverket, som för varje kommun eller kommunalförbund särskilt skall fastställa ersättningens slutliga belopp.

Olycksfallsverket betalar förskottet senast den 20 dagen i varje månad eller, när den dagen är en lördag eller en helgdag, den första vardagen därefter. Förskottet betalas i tolv lika stora poster enligt en uppskattning som kommunen eller kommunalförbundet har förelagt verket.

Olycksfallsverket fastställer ersättningens slutliga belopp för varje kommun eller kommunalförbund särskilt.

Genom förordning utfärdas närmare stadganden om hur ersättning skall betalas och utredas.

6 c §

Har för ersättning som nämns i 6 b § lämnats oriktiga eller vilseledande uppgifter eller hemlighållits uppgifter och har detta inverkat på beviljandet av ersättning, skall denna eller en del av den omedelbart återbäras till olycksfallsverket ökad med 50 procent och med en årlig ränta på 16 procent från den 1 februari året efter det då förskottet betalades.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Såsom tilläggsdel till dagpenning eller livränta må utgivas:

5) åt den, vars invaliditetsgrad är minst tjugo procent och vars utkomst till följd av kostnader för av läkare föreskrivna vårdåtgärder för sjukdom, som drabbat honom eller i 9 § 1 eller 3 mom. avsedd anhörig, eller och av annan synnerlig orsak försvårats, högst 1 700 mark om året.

5) till den vars invaliditetsgrad är minst tjugo procent och vars utkomst till följd av kostnader för sjukdom som drabbat honom eller en i 9 § 1 och 3 mom. nämnd anhörig, eller av andra särskilda skäl har försvårats, högst 1 700 mark om året; kan det bedömas att de förhållanden som avses här kommer att fortgå tills vidare, får tilläggsdel även beviljas i förskott för viss tid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1992.

I fråga om ikraftträdelseåret skall olycksfallsverket, med avvikelse från 6 b §, uppskatta storleken av det förskott som skall betalas till kommuner och kommunalförbund.